

15. Berulova, G., Bershedova, L. Psychologist of education. [Text] / G. Berulova, L. Bershedova // Public education. - 1998, No. 4. - pp. 168-170
16. Vishnyakov, I.A. Acmeological conditions for the training of a school psychologist in the system of higher education: monograph. [Text] / I.A. Vishnyakov. - St. Petersburg: TESSA, 2004. - 282p.
17. Sharov, A.S. O-limited person: significance, activity, reflection: Monograph. [Text] / A.C. Sharov - Omsk: OmGPU Publishing House, 2000.-358 p.
18. Gopkalo, A.A. The dynamics of the structure and content of the subjective model of the profession of a psychologist at different stages of professional.

ӘОЖ 581.4

<https://doi.org/10.53355/u2507-6922-0156-x>

БІЛІМ ЖҮЙЕСІНІҢ ЖАҒДАРЫ ЖАҒДАЙЫНДА LESSON STUDY ӘДІСІН БІЛІМ САПАСЫН ЖОҒАРЫЛАТУ ТЕТІГІ РЕТІНДЕ ҚАРАСТЫРУ

Абдурасулова У.А., магистрант, **Мамыкова Р.У.**, б.ғ.к., доцент м.а.
Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университет, Шымкент қ.

E-mail: abdurasulova.u@mail.ru, roza.mamykova@mail.ru

Мақалада қазіргі оқыту теориясы мен білім берудің маңыздылығы мен оның тарихи дамуы жайында ақпарат келтірілген. Сонымен қатар мұғалімдерге тиімді болып келетін Жапон әдісі Lesson study-дің пайда болуы, дамуы және тиімділігі туралы мәліметтер жинақталған.

Тірек сөздер: оқыту, оқыту теориясы, білім беру, Lesson Study.

Статья содержит информацию о теории современной теории обучения и важности образования и его исторического развития. Также есть информация о появлении, развитии и эффективности японского метода Lesson Study, который эффективен для учителей.

Ключевые слова: преподавание, теория преподавания, образование, Lesson Study.

The article contains information about the theory of modern learning theory and the importance of education and its historical development. There is also information about the emergence, development and effectiveness of the Japanese Lesson Study method, which is effective for teachers.

Key words: teaching, theory of teaching, education, Lesson Study.

Адамдар оқудың аса маңыздылығымен келіскенімен, оның себептерін, процесін, салдарларын түрліше түсіндіреді. Теоретиктер, зерттеушілер мен практик-мамандар үшін оқытудың ортақ анықтамасы жоқ. Олар оқытудың нақты сипатына қатысты ортақ пікірге келе алмағанымен, оқулықтың танымдық бағытымен сәйкес келетін және білім саласының көптеген кәсіби мамандары қабылдайтын ортақ межені сипаттайтын анықтаманы назарға ұсынғым келеді:

Оқыту дегеніміз – қайталаулардың немесе тәжірибенің нәтижесінде адамның мінез-құлқы мен жүріс-тұрыс ерекшелігінде орын алатын, ұзақ уақытқа созылатын өзгеріс.

Қазіргі оқыту теориясы ерте кезден бастау алады. Зерттеушілерді толғандырып отырған сұрақтар мен мәселелер енді ғана пайда болған жоқ, керісінше, адамдардың өздерін, басқаларды және өздері өмір сүретін әлемді түсінуге деген талпынысынан туындап отыр.

Теориялар мен зерттеу нәтижелері білім саласын алға жылжытқанымен, олардың негізгі мақсаты – білім беру процесіне үлес қосу. Бір қызығы, тарихқа көз жүгіртсек, оқыту мен білім беру арасында сәйкестік мүлдем жоқ деуге болады. Оның бір себебі аталған салаларда түрлі көзқарасты ұстанушылардың көптеп қызмет етуі болса керек. Оқыту теоретиктері мен зерттеушілерінің көбі психологтар болды. Бұрынғы зерттеулердің

барлығы жан-жануарлар мен жәндіктерге жасалды. Ондай зерттеудің өз артықшылығы болғанымен, білім саласы жөнінде нақты ақпарат бере алмайды. Керісінше, оқыту әдістерін мектепке немесе басқа да оқу орнына енгізуге зерттеушілерден гөрі мұғалімдер көп қызығушылық танытты. Алайда осылайша қолданбалы әдістерге сүйену оқыту процесінің білім беру тәсіліне қаншалықты тәуелді екенін көрсете алмайды.

Екінші себеп – білім беру психология сияқты ғылыммен ғана емес, сонымен бірге өнер деген ұғыммен де тығыз байланысты. Хайет (1950) ол туралы: «Бұл кітаптың Білім беру өнері деп аталу себебі – мен білім берудің ғылым емес, өнер екеніне сенемін. Ғылымның мақсаттары мен тәсілдерін жеке адамға қолдану аса қорқынышты көрінеді. Алайда білім беруді оқытудан бөліп алуға болмайды, – деген еді» (р. vii). Гейдж (1978) «өнер» ұғымын білім беруге қатысты қолдануды метафора деп қабылдайды. Шындығында, сызу, көркем-өнер, музыкалық композиция сияқты өнер түрлеріндей, оқыту өнеріне де ғылыми зерттеулер жасауға болады.

Үшінші себеп «түрлі теориялық қағидалар екі саланы басқарады» деген пікірмен тығыз байланысты. Стернберг (1986) «таным (оқыту) мен білім беру үшін түрлі теориялар қажет» деп есептейді. Бұл өз бетінше білім алуға қатысты болуы мүмкін. Бірақ Шуелл (1988) бұл хақында: «Оқыту мен білім берудің айырмашылығы әдетте оларды бір-бірінен бөліп қарастырумен байланысты», – дейді. Қазіргі кезде зерттеушілер оқыту мен білім беруді білім алушылар мен контекст (мұғалім, материалдар, орта) арасындағы байланыс ретінде қарастырады.

Ежелгі грек материалисі, философ Демокрит айтқандай, «Еңбек үздіксіз үйренгендіктің арқасында жеңілдей түседі». Сондықтан, болашақ ұрпаққа білім беретін мұғалімдер сабақты зерттеу әдісі, яғни Lesson Study әдісі, арқылы сабақты ұйымдастыру және жүргізу, білім деңгейі әртүрлі болып келетін оқушылармен жұмыс жүргізуге байланысты бір-бірімен тәжірибе мен пікір алмасуы арқылы білім берудің сапасын жоғарылата алады.

Жапон әдісі "Lesson Study" соңғы жылдардағы кәсіби дамуға көзқарас ретінде танымал болуда (Стиглер мен Хайберт, 1999). Бұл әдісте мұғалімдер бірлесіп сабақ пен нұсқаулықтың мазмұнын зерттеу, сабақты бақылау және талқылау арқылы оқыту сапасын жақсартуды көздейді.

Бұл әдістің тарихи пайда болуы 1900 жылдардың бас кезеңі деп қарастырсақ болады, бұл кезеңде қосымша құрылған мектептер және жеке меншік мектептердегі білім берудің жаңа әдістерін іздестіру мақсатында жасалған жиналыстардың нәтижесінде пайда болды.

Сабақты зерттеу әдісі 1960-жылдардың орта ширегінде мұғалімдерді өндірістен алшақтатпай оларды дайындау стратегиясы ретінде танылды (Фернандес және Йошида, 2004).

Мэйдзи дәуірінің басында (1868-1912) Жапонияда Майдзи үкіметі елдің ресурстарын, соның ішінде мектеп жүйесін жаңғырту үшін Батыс үкіметі батыс әлеуметтік жүйесін таныстырды. 1872 жылы Үкімет «Гаку-Сэй [мектеп жүйесі]» жаңа мектеп жүйесін ұсынды. Бұған дейін, «Теркойя [бастауыш мемлекеттік мектеп]» және «Ханкоу [феодалдық кландарға арналған аймақтық мемлекеттік мектебі]» ғана қол жетімді болды, оларды Ұлттық үкімет басқармады. Сондықтан Жапониядағы заманауи мектеп жүйесі «Гаку-Сэй»-тен басталды деп айтуға болады.

«Гаку-Сэй» мектептерде «Дай-Гаку [Университет]», «Тю-Гаку [орта мектеп]» және «Сю-Гаку [бастауыш мектеп]» тұрды. Майдзи үкіметі Сю-Гакуды бүкіл ұлтқа кеңейтуге және дарынды адамдар үшін элиталық білім беру жүйесін дамытуға ұмтылды. Осы дәуірде жедел міндет, батыстық өркениет пен технологияны енгізу және Батыс елдеріне ұқсас ел құру. Мектептер елдің адами ресурстармен дұрыс дайындағанын қамтамасыз ету үшін жауапкершілік алды.

«Гаку-Сэй» жаңа жүйесін енгізу үшін мұғалімдер де қажет болды. 1872 жылы Майдзи үкіметі Токиода болашақ мұғалімдердің оқытудың жаңа әдістерін үйренуін қамтамасыз ету үшін тұрақты мектеп құрды. Кәдімгі мектепке үйретуге мұғалімдерді даярлау тәжірибесі бар американдық мұғалімдер шақырылды. Солардың бірі - сыныпта оқу әдісін ұсынған Марион Скотт болды, онда бір мұғалім барлық студенттерді қара тақтаны немесе оқу кестелерін және көрнекі сабақтарды қолданады.

Көрнекі сабақ - бұл уақыттың американдық қалыпты мектептерінде белгілі жаттығу әдістерінің бірі. Мақсат Песталоцци теориясын бастауыш оқытуға қолдану болды. Песталоцци теориясына сәйкес, барлық білім интуицияға негізделген, ал интуиция адам білімі үшін өте қажет. Біз заттарды интуитивті білеміз, содан кейін тұжырымдаманы қалыптастырамыз. Бұл психикалық дамудың табиғи тәртібі ретінде қарастырылды. Интуицияның басталу нүктесі - бұл сезімдер арқылы біз түсетін сурет. Сондықтан жаттығу кітап оқудан басталмауы керек, бірақ таныс тақырыпты сақтаудан басталуы керек. Мұғалімдер шәкірттеріне интуитивті түрде үйренуге болады деп күтеді (Песталоцци, 1801).

Жапон сабақтарын зерттеудің басталуы Мэйдзидің ерте дәуірінде көруге болады. Қазіргі уақытта көрнекі сабақ жаңа оқыту әдісі ретінде енгізілді. Әдістемені тарату үшін мұғалімдердің дайындығы маңызды мәселе болды. Кәдімгі мектептерде жұмыс істегенге дейін мұғалімдер сын асты сабағын сынға алды. Бұл сабақты және оның принциптерін зерттеудің пайда болуын көрсетеді. Кейінірек сынға алу сабағы алдын-ала дайындық мұғалімдерінен бастап біліктілікті арттырудан бастап жұмыстан бөлінбестен кеңейтті. Бұл сабақты зерттеудің Жапонияда қалай басталғанын сипаттайды.

Lesson Study тәжірибелі мұғалімдермен қатар, еңбек жолын жаңа бастаған мамандарға да кәсіби жетілуге көмектеседі. Себебі бірлесіп жоспарлау, бірлесіп қадағалау, бірлесіп талдау арқылы біз оқыту туралы бірлескен пікір қалыптастырамыз. Бұл жағдайда біз оқыту аспектілерін өзіміздің ұстанымымыз тұрғысынан ғана емес, Lesson Study дайындаған әріптестеріміздің көзімен де қарастырамыз, соның нәтижесінде біз Lesson Study барысында бақылаған нақты сабақты өзіміздің жоспарлаған сабағымызбен салыстырамыз. Бұл біздерге өзіміз әдетте мән бермейтін, елемейтін, әдетте «шеттетіп тастайтын» немесе болжамды білім ретінде сақталып қалатын нәрселерді аңғаруымызға түрткі болады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Оқыту теориясы: Білім беру көкжиегі. – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2019 жыл. – 608 бет.
2. Fernandez C. & Yoshida M. (2004). Lesson Study: A Japanese Approach to Improving Mathematics Teaching and Learning, Mahwah, Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
3. Pestalozzi J. (1801). Wie Gertrud ihre Kinder Lehrt [transl. by Nagao T. & Fukuda H. in 1976, Tokyo, Meiji-Tosyo].
4. Inagaki T. (1995). Meiji Kyouju Rironshi Kenkyu [A Historical Research on Teaching Theory in Meiji-Era], Tokyo, Hyuuron-Sya.

УДК 37.012

<https://doi.org/10.53355/x3399-4937-1850-t>

ИСТОРИЯ ПОЯВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ МНЕМОТЕХНИКИ, ЭФФЕКТИВНОГО МЕТОДА ЗАПОМИНАНИЯ ИНФОРМАЦИИ

Абжанова М.С., Айтуганова К.А., Жумадилова Г.А., Жарыскызы А.
студенты 4 курса, специальности 5В010500-Дефектология (Сурдопедагогика)
Казахский Национальный Педагогический университет имени Абая, г.Алматы

E-mail: kamila.aitiganovaa@mail.ru

Статья посвящена истории развития мнемotechnики, как метода запоминания информации. Систематизированы данные о зачатках ее появления в виде трактатов Цицерона до ее изучения Л.С.Выготским. Раскрыты современные взгляды на мнемotechnику, мнения ученых. Описывается структура системы запоминания Джордано и новшества, введенные в мнемotechnику, основанные на результатах нейрофизиологических исследований и точных методов проверки эффективности тех или иных приемов запоминания.